

- คำสั่งกำหนดมาตรการหรือ
วิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์
ชั่วคราวหรือคำสั่งกำหนด
มาตรการหรือวิธีการคุ้มครอง
ชั่วคราวก่อนการพิพากษา

(ต. ๒๐)

คดีหมายเลขดำที่ ๙๐๘/๒๕๕๒
คดีหมายเลขแดงที่ /๒๕

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลปกครองกลาง

วันที่ ๒๙ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๒

- สมาคมต่อต้านภาวะโลกร้อน ที่ ๑
สมาคมสมัชชาองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและ
อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ที่ ๒
นายสุทธิ อัมมาศัย ที่ ๓
นายเจริญ เดชคุ้ม ที่ ๔
นายน้อย ใจตั้ง ที่ ๕
นายสวัสดิ์ สุดเสนาะ ที่ ๖
นายวิรัตน์ มีทรัพย์ทอง ที่ ๗
นายอชกุล นิละวัน ที่ ๘
นายนิคม จันท์หอม ที่ ๙
นายวาชิต วสุวัฒนกุล ที่ ๑๐
นางสาวสิทธิมา ชุณหอโณทัย ที่ ๑๑
นายจงรักษ์ หมื่นภักดี ที่ ๑๒
นายผูก ช่วยผดุง ที่ ๑๓
นางสาวเล็ก อัมระวี ที่ ๑๔
นายเชิด พฤษชาชาติ ที่ ๑๕
นางอารมณี สดมณี ที่ ๑๖

ผู้ฟ้องคดี

นายอุ้น หอมหวล ที่ ๑๗
นางวัลภา เอี่ยมวิไล ที่ ๑๘
นางสาวบรรจง อัมระรี ที่ ๑๙
นางมารินทร์ อัมระรี ที่ ๒๐
นางสาวทิพวรรณ อัมระรี ที่ ๒๑
นายโสภณ อัมระรี ที่ ๒๒
นางยุพิน พรรณา ที่ ๒๓
นายชาติ พรรณา ที่ ๒๔
นายสมศักดิ์ อัมระรี ที่ ๒๕
นางจรรยา อัมระรี ที่ ๒๖
นางสาวอภิญา คมคาย ที่ ๒๗
นายเทิดศักดิ์ พรรณา ที่ ๒๘
นางสำรวย อัมระรี ที่ ๒๙
นางบุญชู อัมระรี ที่ ๓๐
นายธงไชย พรหมนาค ที่ ๓๑
นางบังอร วัจเวง ที่ ๓๒
นางพัชรี ดิษฐ์เย็น ที่ ๓๓
นางดวงฤทัย ดียิ่ง ที่ ๓๔
นางดารี่ จันท์หอม ที่ ๓๕
นายจำนงค์ วัจเวง ที่ ๓๖
นายทวี หอมหวล ที่ ๓๗
นายสมนึก พรหมชาติ ที่ ๓๘
นางวิไลย์ เคล้าคล่อง ที่ ๓๙
นายอรุณ หอมหวล ที่ ๔๐
นางเจน กลิ่นหอม ที่ ๔๑
นางวรรณ สุทธิ ที่ ๔๒
นายปรีชา นิลวงศ์ ที่ ๔๓

ระหว่าง

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่ ๑

เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

และสิ่งแวดล้อม ที่ ๒

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ ๓

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ที่ ๔

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน ที่ ๕

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ที่ ๖

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ที่ ๗

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ที่ ๘

ผู้ถูกฟ้องคดี

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๘ ได้ร่วมกันออกคำสั่งโดยไม่ถูกต้องตามขั้นตอน วิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้น ตลอดจนละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร กล่าวคือ เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ประกาศใช้บังคับได้บัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐไว้ในหลายมาตรา โดยเฉพาะมาตรา ๖๗ วรรคสอง ที่กำหนดให้โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน และให้องค์กรอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม หรือทรัพยากรธรรมชาติ หรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพเสียก่อน ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นอำนาจ

หน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๘ จะต้องอนุวัตตามเจตนารมณ์ของกฎหมายให้เกิดผลใช้บังคับทันที อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๐ ซึ่งมีผลใช้บังคับมาจนถึงปัจจุบัน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๘ ยังคงรับเรื่อง พิจารณา หรือให้ความเห็นชอบ อนุมัติ อนุญาตให้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรมหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพในพื้นที่จังหวัดระยองตามปกติเหมือนที่เคยทำมา มีจำนวนถึงกว่า ๗๖ โครงการ ประกอบด้วย โครงการอุตสาหกรรม ๖๕ โครงการ โครงการคมนาคม ๖ โครงการ และโครงการพลังงาน ๕ โครงการ โดยไม่สนใจว่าจะต้องนำบทบัญญัติของกฎหมายที่กล่าวมา ไปปฏิบัติในทันที รวมทั้งไม่สนใจการมีส่วนร่วมของผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สิบสามราย และชาวชุมชนพื้นที่ต่างๆ ที่รวมตัวกันคัดค้านไม่ยอมรับ หรือไม่เห็นชอบด้วยกับการดำเนินการดังกล่าวของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และผู้ประกอบการหรือเจ้าของโครงการที่ริเริ่มหรือผลักดันโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนในพื้นที่ดังกล่าว ในเรื่องตามที่กล่าวมา ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ เคยส่งหนังสือไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๘ ผ่านหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้อง เพื่อให้ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมาย แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๘ กลับเพิกเฉย ไม่ใส่ใจต่อข้อคัดค้านของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ กับพวก และชาวบ้าน ซึ่งส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนของผู้ฟ้องคดีและบริเวณใกล้เคียงเกิดมลพิษทางน้ำและน้ำใต้ดิน มลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียง ป่าชายเลนถูกทำลาย ชายฝั่งทะเลถูกกัดเซาะเสียหายเป็นบริเวณกว้าง และทำลายห่วงโซ่อาหารในบริเวณดังกล่าว การเพิ่มโครงการหรือกิจกรรมหรือกิจการดังกล่าวได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสุขอนามัยของชาวบ้านอย่างต่อเนื่องและเพิ่มมากขึ้น ผู้ฟ้องคดีและประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงที่ได้รับมลพิษหลายรายต้องล้มป่วยและเสียชีวิตไปด้วยโรคอันเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๘ ได้ทราบถึงเหตุความเดือดร้อนเสียหายที่เกิดขึ้นจากแหล่งกำเนิดมลพิษดังกล่าว เพราะต่างเป็นกรรมการในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ดังกล่าว แต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปด ไม่ได้แก้ไขหรือสั่งการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและ

กฎหมายที่กำหนดไว้ จนกระทั่งศาลปกครองระยองได้มีคำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ ๓๒/๒๕๕๒ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไปดำเนินการประกาศเขตควบคุมมลพิษเพื่อดำเนินการควบคุม ลดและขจัดมลพิษ ในพื้นที่เทศบาลเมืองมาบตาพุดทั้งหมด รวมทั้งตำบลเนินพระ ตำบลมาบข่า และตำบลทับมา อำเภอเมืองระยอง ทั้งตำบล ตลอดจนพื้นที่ตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง ทั้งตำบล คำพิพากษาชี้ให้เห็นปัญหามลพิษที่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขอนามัยของชาวบ้านทั้งสิ้น และมีแนวโน้มที่จะร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของชาวบ้านหรือประชาชน หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ดังกล่าว

ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังต่อไปนี้

๑. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ หรือที่ ๒ เพิกถอนรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการหรือกิจกรรมที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดระยอง ตามบัญชีโครงการเอกสารท้ายฟ้อง ที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการแล้ว นับตั้งแต่วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นมา จนถึงวันที่ศาลมีคำวินิจฉัยหรือมีคำพิพากษาทั้งหมด และขอให้ศาลสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดดำเนินการให้ครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

๒. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ที่ ๕ และที่ ๖ เพิกถอนใบอนุญาตโครงการหรือกิจกรรมที่เข้าข่ายเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่ได้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในพื้นที่มาบตาพุด บ้านฉาง และพื้นที่ใกล้เคียงในจังหวัดระยอง ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ และขอให้ระงับการดำเนินกิจกรรมใดๆ ในปัจจุบันสำหรับโครงการหรือกิจกรรมหรือกิจการที่ผู้ขออนุญาต หรือเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมหรือกิจการที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบันนี้ ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ หรือเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมหรือกิจการที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ที่ ๕ และที่ ๖ แล้วแต่กรณี ได้อนุญาตไปแล้ว นับตั้งแต่วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นมา จนถึงวันที่ศาลมีคำวินิจฉัยหรือมีคำพิพากษานั้นได้ยุติลงก่อนเป็นการชั่วคราว เพื่อให้ไปทำการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพให้ครบถ้วนก่อน ตามรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ และพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

๓.ให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันออกกระเบียบ หรือ หลักเกณฑ์ หรือการอื่นใดตามขั้นตอนทางกฎหมายภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ศาลมี คำวินิจฉัยหรือมีคำพิพากษาเพื่อรองรับให้ผู้ประกอบการ หรือเจ้าของโครงการหรือกิจกรรม หรือบริษัทที่ปรึกษาที่รับทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ และพระราชบัญญัติ สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยถูกต้อง ดังนี้

๓.๑ จัดให้มีการศึกษาหรือประเมินผลกระทบด้านสุขภาพของประชาชน ในชุมชน ที่โครงการหรือกิจกรรมนั้นไปก่อตั้งหรือดำเนินการในพื้นที่อย่างทั่วถึงและรอบด้าน

๓.๒ จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วน ได้เสียก่อน อย่างทั่วถึงและรอบด้าน

๓.๓ จัดให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม และสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือ ทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการ

ในคดีนี้ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ กับพวกได้ยื่นคำขอลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๒ มาพร้อมกับคำฟ้องโดยขอให้ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ ชั่วคราวก่อนการพิพากษา โดยขอให้ศาลมีคำสั่งให้โครงการหรือกิจกรรมหรือกิจการใด ๆ ที่กำลังดำเนินการก่อสร้างในพื้นที่ตำบลมาบตาพุด อำเภอบ้านฉาง และใกล้เคียงจังหวัด ระยอง จำนวน ๗๖ โครงการ ตามเอกสารท้ายฟ้อง ให้ระงับโครงการไว้ชั่วคราวก่อนศาล จะมีคำพิพากษา

ศาลมีคำสั่งให้คู่กรณีมาฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี ของศาลเมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๒ และมีคำสั่งให้คู่กรณีจัดส่งเอกสารและข้อเท็จจริง ประกอบการพิจารณากำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราว ก่อนการพิพากษา และได้นัดไต่สวนเพื่อฟังคำชี้แจงของคู่กรณีและฟังถ้อยคำของ ผู้มีส่วนได้เสียเมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๒ เพื่อรับฟังคำชี้แจงและการให้ถ้อยคำ ด้วยวาจาประกอบเอกสารที่ได้ยื่นต่อศาลไว้แล้ว ซึ่งสรุปได้ว่า

๑. ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ กับพวก ได้ชี้แจงด้วยวาจาประกอบเอกสารที่ได้ยื่นต่อศาล ถึงความเดือดร้อนเสียหายของประชาชนชาวมาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียงเพิ่มเติมจาก ที่ได้กล่าวมาแล้วในคำฟ้องว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดที่ผ่านมาได้สร้างความเสียหายให้เกิดขึ้นต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เกิดมลพิษทางน้ำและน้ำใต้ดิน มลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียง ชายฝั่งทะเลถูกกัดเซาะเสียหายเป็นบริเวณกว้าง ป่าชายเลนถูกทำลาย ซึ่งเป็นการทำลายห่วงโซ่อาหารในบริเวณดังกล่าว และได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสุขอนามัยของชาวบ้านมาอย่างต่อเนื่องและเพิ่มมากขึ้น ผู้ฟ้องคดีและประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงที่ได้รับมลพิษหลายราย ต้องล้มป่วยและเสียชีวิตไปด้วยโรคอันเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจและอื่น ๆ ในปัจจุบันยังคงได้รับความเดือดร้อนอยู่เสมอ ๆ โดยส่งเอกสารและข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามภาพและข่าวทางสื่อสารมวลชน ได้แก่ การนำขยะกากสารพิษอุตสาหกรรมมากองรวมกันเป็นภูเขา เนื่องจากขยะมีปริมาณมากเกินขีดความสามารถในการรองรับ ส่งผลให้มีการลักลอบนำขยะไปทิ้งในที่สาธารณะหรือพื้นที่ชุมชน เช่น มีการลักลอบนำใส่กรงไถแก้ว ความยาว ๑.๒๐ เมตร จำนวนมากไปทิ้งบริเวณบ่อเลี้ยงตะพาบเก่าของชาวบ้านหลังโรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคาร (หลังเดิม) และเมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๑ มีการลักลอบนำกากอุตสาหกรรมซึ่งเป็น สารพิษประเภทยาหมอดอายุและกากตะกัณโลหะ ไปฝังกลบในพื้นที่เกษตรกรรมบริเวณ ตำบลมาบตาพุดและปลูกพืชปิดทับเพื่อปิดบังอำพราง

ส่วนการขยายโรงงานอุตสาหกรรมปิโตรเคมีใกล้ที่พักอาศัยของชาวชุมชน ทำให้เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ เกิดแก๊สรั่วจากโรงงานพีทีพีฟีนอน ในเครือของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ที่ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมเหมราช ทำให้ต้องนำตัวผู้ที่สูดดมสารตั้งต้นของสารฟีนอนที่รั่วออกมาส่งโรงพยาบาลเพราะเป็นสารที่มีฤทธิ์ต่อระบบประสาท ซึ่งเหตุการณ์นี้มีจำนวนผู้ป่วยถึง ๑๑๒ ราย ในจำนวนนี้ป่วยอาการสาหัสต้องเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลจำนวน ๓๓ ราย วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๑ เกิดแก๊สรั่วรอบโรงไฟฟ้าถ่านหิน ไออาร์พีซี ฟุ้งกระจายทั่วบริเวณ ทำให้เกิดความเสียหายกับต้นไม้ที่อยู่รอบบริเวณโรงงาน โดยใบไม้มีสภาพใบแห้งเกรียมเป็นบริเวณกว้าง กรณีนี้ยังทำความเดือดร้อนแก่ประชาชนที่อยู่อาศัยโดยรอบโรงงานดังกล่าว วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ เกิดกลุ่มควันสีขาวปกคลุมหมู่บ้านหนองแพบอย่างหนาแน่น ทำให้ประชาชนและเด็กนักเรียนเสปตา แสบจมูก และ

ได้รับความเดือดร้อนจากกลิ่นเหม็นของสารเคมี สาเหตุเกิดจากก๊าซคลอรีนเหลวรั่วไหลออกไปนอกบริเวณโรงงานขณะทำการถ่ายคลอรีนเหลวของโรงงานผลิตคลอรีน Aditya Birla Chemicals (Thailand) Ltd. ที่ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมเหมราช วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๒ ชาวบ้านพบรถยนต์กระบะนำถุงดำไปทิ้งบริเวณป่าหญ้าในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุดใกล้คลองน้ำหู ซึ่งเป็นแหล่งน้ำของชุมชนมาบตาพุด ประธานชุมชนคลองน้ำหูไปตรวจสอบพบมีการทิ้งสารสีดำนี้อลักษณะเป็นก้อนมีกลิ่นเหม็นและถุงดำที่บรรจุขยะแล้วมาทิ้ง จากการตรวจสอบพบว่าเป็นการกระทำของบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้างที่รับเหมารสร้างโรงงานเม็ดพลาสติกให้กับโรงงานเอ็ทเอ็มซีโพลีเมอร์ ในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๒ เกิดกลิ่นเหม็นที่มีสาเหตุมาจากบ่อบำบัดน้ำเสียจำนวน ๗ บ่อ ของบริษัท สยามเอทานอล เอ็กซ์พอร์ต จำกัด ซึ่งผู้แทนโรงงานรับว่า ปัญหาเกิดจากโรงงานและรับปากจะแก้ไขปัญหาเรื่องกลิ่นเหม็นให้กับประชาชน ฯลฯ ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าในขณะที่ปัญหาเรื่องมลพิษที่เกิดขึ้นในอดีตต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันยังไม่ได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้น การอนุญาตให้โครงการ ๗๖ โครงการ ตามเอกสารท้ายคำฟ้อง เข้ามาดำเนินกิจการในพื้นที่เพิ่มขึ้น ย่อมทำให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและประชาชนทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพของประชาชนมากยิ่งขึ้นไปอีก

๒. พนักงานอัยการผู้รับมอบอำนาจจากผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดชี้แจงว่า โครงการตามเอกสารท้ายคำฟ้อง จำนวน ๗๖ โครงการ ไม่ใช่โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และส่วนหนึ่งเป็นโครงการหรือกิจการที่ได้จัดทำและได้รับอนุญาตให้ดำเนินการอยู่ก่อนวันประกาศใช้บังคับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ส่วนที่ดำเนินการหลังใช้บังคับก็เป็นเพียงการขออนุญาตขยาย ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของโครงการหรือกิจการเดิมที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษ และบางส่วนเป็นการก่อสร้างและติดตั้งอุปกรณ์สำหรับลดมลพิษ ซึ่งไม่ถือว่าเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่ดำเนินการใหม่ภายหลังการใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และส่วนที่ขออนุญาตดำเนินการหรือกิจการขึ้นใหม่ ก็ล้วนเป็นโครงการหรือกิจการที่ได้รับความเห็นชอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและได้รับอนุญาตโดยชอบ

ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และโครงการที่กำหนดให้ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ก็ไม่ใช่โครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และไม่ใช่วัตถุประสงค์ของรัฐธรรมนูญที่จะให้การตั้งและประกอบกิจการโรงงานของเอกชนทุกรายจะต้องดำเนินการที่ยุ่งยากซับซ้อนตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญดังกล่าว โครงการหรือกิจการ ๗๖ โครงการ ตามเอกสารท้ายฟ้องตกอยู่ในบังคับแห่งกฎหมายและการควบคุมตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ให้ต้องควบคุม ลด และขจัดมลพิษให้เป็นไปตามรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือว่าเป็นเงื่อนไขในการอนุญาตและเป็นเงื่อนไขที่กำหนดตามกฎหมาย และทั้งต้องปฏิบัติตามมาตรการควบคุมมลพิษ การจัดการ บำบัด และขจัดของเสียตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น โครงการหรือกิจการทั้ง ๗๖ โครงการ ตามเอกสารท้ายฟ้อง จึงไม่ได้ปล่อยมลพิษใดๆ ออกสู่ธรรมชาติเกินกว่าค่ามาตรฐานที่กฎหมายกำหนด

๓. ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ส่งเอกสารชี้แจงต่อศาล สรุปได้ว่า ได้ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่มาบตาพุดมาโดยตลอด โดยในการประชุมระหว่างเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๙ ถึงสิงหาคม ๒๕๕๒ มีเรื่องเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่มาบตาพุดเข้าสู่วาระการประชุมเพื่อพิจารณาถึง ๑๓ ครั้ง เช่น ในการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๔๘ ได้พิจารณาความเป็นไปได้ในการพิจารณาประกาศให้พื้นที่บริเวณมาบตาพุดเป็นเขตควบคุมมลพิษ โดยมีมติให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไปดำเนินการในเรื่องดังกล่าว และแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหามลพิษและกำหนดการพัฒนาในพื้นที่จังหวัดระยองขึ้นมา มีหน้าที่จัดทำแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหามลพิษทั้งระบบ ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๕๐ ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษในพื้นที่จังหวัดระยอง พ.ศ. ๒๕๕๐ – พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยตามแผนปฏิบัติการกำหนดให้เจ้าของโครงการที่อยู่ในพื้นที่มาบตาพุด ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมืองระยอง และตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ที่ประสงค์จะขยายกิจการจะต้องปรับลดอัตราการระบายอากาศเสียที่ตนมีสิทธิระบายจริงตามกฎหมายลงจากเดิม ให้เหลือไม่เกิน ร้อยละ ๘๐ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาดังกล่าวมิใช่จะดำเนินการได้อย่างทันทีทันใด จะต้องค่อยเป็นค่อยไป และจะต้องทำด้วยความรอบคอบเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อประเทศในภาพรวม

และเมื่อพิจารณาเห็นว่าการแก้ไขปัญหาด้วยมาตรการต่าง ๆ ตามที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการไปแล้วไม่ประสบความสำเร็จ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ก็มีได้ลงเลขที่จะมีมติและออกประกาศเขตควบคุมมลพิษในพื้นที่มาบตาพุด คือ ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ. ๒๕๕๒) ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๒ เพื่อที่จะนำกลไกของกฎหมายที่เคร่งครัดยิ่งตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาใช้แก้ไขปัญหา ซึ่งการประกาศเขตควบคุมมลพิษดังกล่าวมิได้เกิดจากการที่ศาลปกครองระยองมีคำพิพากษาที่ ๓๒/๒๕๕๒ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ประกาศเขตควบคุมมลพิษภายใน ๖๐ วัน แต่อย่างไร เพราะหากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เห็นด้วยกับคำพิพากษาดังกล่าว ก็คงไม่จำเป็นต้องยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาดังกล่าวต่อศาลปกครองสูงสุด ซึ่งมีผลเป็นการทุเลาการบังคับตามคำพิพากษาของศาลปกครองระยองไปโดยปริยาย ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เห็นว่า โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นข้อเท็จจริงที่จะต้องพิจารณาเป็นกรณีๆ ไป

๔. ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ส่งเอกสารชี้แจงต่อศาล สรุปได้ว่า จะต้องมีการพิสูจน์ให้ประจักษ์เสียก่อนว่าโครงการในลักษณะเช่นใดที่จะถือว่าเป็นโครงการที่มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ในเมื่อยังไม่สามารถพิสูจน์ได้ ไม่สมควรที่ศาลปกครองจะออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวก่อนมีคำพิพากษาตามคำร้องของผู้ฟ้องคดี หากศาลมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวตามคำร้องอาจทำให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ถูกเจ้าของโครงการหรือกิจการฟ้องให้รับผิดชอบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ฐานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ เพราะรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ตามมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งปัจจุบันมีโครงการที่เข้าข่ายต้องจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้ยื่นรายงานมายังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และอยู่ระหว่างดำเนินการเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ พิจารณาทั้งสิ้น ๑๐๓ โครงการ การมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวอาจถือได้ว่าศาลปกครองมีคำสั่งยุบหน่วยงานของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ในส่วนที่ทำหน้าที่ในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทำให้เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการบริการสาธารณะเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้ รวมทั้งทำให้ประชาชน

ขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ หากเรื่องนี้มีควมบกพร่องในการดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๗ วรรคสอง เกิดขึ้นจริง ความบกพร่องดังกล่าวก็มิได้เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เพราะพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มิได้บัญญัติให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีหน้าที่ประเมินผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดจากโครงการที่มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงแต่อย่างใด

๕. ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ส่งเอกสารชี้แจงต่อศาล สรุปได้ว่า การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ต้องดำเนินการโดยความเห็นชอบของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ หรือคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษ หรือโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษและเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ส่วนการพิจารณาให้ความเห็นชอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมนั้น เป็นความเห็นชอบของคณะกรรมการผู้ชำนาญการ ไม่ได้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ สำหรับโครงการ ๗๖ โครงการตามเอกสารท้ายคำฟ้อง เป็นเพียงโครงการหรือกิจกรรมทั่วไปที่อาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งประเภทของโครงการหรือกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นของเดิมที่ได้กำหนดไว้แล้วตั้งแต่พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กำหนดเพิ่มเติมเพียงบางรายการเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งประกาศกระทรวงกำหนดประเภทของโครงการหรือกิจกรรมที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ให้ความเห็นชอบตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ และปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ทั้งนี้โครงการหรือกิจกรรมที่ได้ประกาศกำหนดนั้นไม่จำเป็นจะต้องเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ไปด้วยแต่อย่างใด โครงการหรือกิจกรรมใดที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นเรื่องข้อเท็จจริงที่จะต้องพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป ไม่ใช่เหมารวมว่าโครงการหรือกิจกรรมทั้งหมดตามประกาศของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จะต้องเป็นโครงการหรือกิจการที่ส่งผลกระทบต่อ

ชุมชนอย่างรุนแรง ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้ยอมรับคำว่า “ผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง” เป็นข้อเท็จจริงที่จะต้องพิจารณาเป็นกรณีๆ ไป เพราะการเกิดผลกระทบอย่างรุนแรงอาจเกิดจากการที่ฝ่ายปกครองไม่ได้ควบคุมดูแลให้มีการปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครองในการอนุมัติหรืออนุญาต หรืออาจเกิดจากการออก “กฎ” ของฝ่ายปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญจึงให้อำนาจศาลปกครองในการแก้ไขเยียวยาผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงดังกล่าว นอกจากนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่มีอำนาจในการสั่งอนุมัติหรืออนุญาตให้ดำเนินโครงการ ๗๖ โครงการ เนื่องจากเป็นอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เป็นอำนาจของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการพลังงาน และเป็นอำนาจของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ ตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

๖. ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ส่งเอกสารชี้แจงต่อศาล สรุปได้ว่า โครงการหรือกิจกรรมในเอกสารท้ายคำฟ้องอยู่ในอำนาจของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ จำนวน ๑๒ โครงการ เป็นโรงงานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ทั่วไปในเขตจังหวัดระยอง นอกเขตนิกมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย การดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในขณะที่ยังไม่มี ความชัดเจนและวิธีปฏิบัติตามกฎหมาย ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้ปฏิบัติตาม การตอบข้อหารือของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นว่า ในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ว่า โครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง หมายถึง โครงการหรือกิจกรรมที่มีลักษณะอย่างไร รวมทั้ง การดำเนินการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ในชุมชน การจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียสำหรับ โครงการหรือกิจกรรมดังกล่าว และการให้ความเห็นชอบขององค์การอิสระจะต้องดำเนินการอย่างไร จึงเป็นหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีที่จะต้องดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมาย กำหนดรายละเอียดเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้เหมาะสม ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี ตามมาตรา ๖๗ ประกอบมาตรา ๓๐๓ (๑) ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปในแนวทาง และมาตรฐานเดียวกัน และให้ความเห็นว่า โดยหลักทั่วไปของการตรากฎหมายย่อมไม่มี วัตถุประสงค์ให้การบริหารราชการแผ่นดินหรือการประกอบอาชีพของประชาชนต้องสะดวก

หยุดลงในระหว่างที่ยังไม่มีกฎหมายกำหนดรายละเอียดในการดำเนินการ และโดยที่ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง จำเป็นจะต้องมีกฎหมายกำหนดรายละเอียดในการส่งเสริมและคุ้มครองการใช้สิทธิ และเสรีภาพของชุมชนเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องถือปฏิบัติ ดังนั้น ในระหว่างที่ คณะรัฐมนตรียังไม่ปรับปรุงหรือจัดทำกฎหมายกำหนดรายละเอียดในการดำเนินการดังกล่าว หน่วยงานอนุญาตจึงอาจพิจารณาออกใบอนุญาตให้แก่โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิด ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือชุมชนได้ โดยปฏิบัติตามแนวทางที่กฎหมายซึ่งบังคับใช้อยู่ใน ปัจจุบันกำหนดไว้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ จึงได้ถือปฏิบัติตามความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกา

๗. ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ส่งเอกสารชี้แจงต่อศาล สรุปได้ว่า โครงการหรือกิจกรรม ตามที่ปรากฏในเอกสารท้ายคำฟ้อง ไม่มีโครงการหรือกิจกรรมที่อยู่ในอำนาจการพิจารณา อนุญาตของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ อย่างไรก็ตาม ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ได้ส่งเอกสารสรุปเกี่ยวกับการ ปลดปล่อยมลสารของกลุ่มบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และกลุ่มบริษัท เอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ๑. ผลสรุปการปล่อยมลสารรายโรงงานที่ดำเนินการในปัจจุบัน ๑.๑ การปล่อยมลสารโดยรวมไม่เกินค่ามาตรฐานหรือค่าควบคุมตาม EIA จากการพิจารณา การระบายมลสารรายโรงงานของโรงงานที่ดำเนินการในปัจจุบันของกลุ่มบริษัท เอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด จำนวน ๑๙ โรงงาน และกลุ่มบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑๔ โรงงาน พบว่า การปล่อยมลสารโดยรวมทั้ง NO_x SO₂ VOCs น้ำทิ้ง มีค่าไม่เกิน ค่ามาตรฐานหรือค่าควบคุมตาม EIA ส่วนการจัดการกากของเสียก็มีการกำจัดของเสีย ถูกต้อง อย่างไรก็ตาม ในส่วน VOCs ที่มีปัญหาตรวจพบจุดรั่วซึมที่มีนัยสำคัญ และกำหนดให้ ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงก็มีการในแผนลดและขจัดมลพิษ ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ – พ.ศ. ๒๕๕๔ ก็สามารถดำเนินการแก้ไขแล้วเสร็จในปัจจุบัน ๑.๒ สรุปการระบายสาร VOCs ที่ยังมีปัญหา และต้องเฝ้าระวัง สำหรับการระบาย Benzene, ๑-๓ Butadiene และ ๑,๒ Dichloroethane กลุ่มบริษัท เอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด มีการใช้หรือเก็บกัก ๗ โรงงาน และกลุ่มบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) มีการใช้หรือเก็บกัก ๑ โรงงาน (โดยมีการใช้หรือเก็บกัก ๑๒ โรงงาน ซึ่ง ๑๑ โรงงาน เป็นการใช้หรือเก็บกัก VOCs ตัวอื่น) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นระบบปิดและมีการจัดการอย่างเป็นระบบ ๒. ความสอดคล้องกับสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม ผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศ

ในบรรยากาศ พบว่า NO_x SO_2 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน สำหรับ VOCs ค่าเฉลี่ย ๑ ปี อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานจำนวน ๖ ชนิดมีเพียง ๓ ชนิดที่เกินเกณฑ์มาตรฐาน ได้แก่ Benzene, ๑-๓ Butadiene และ ๑,๒ Dichloroethane โดยพบว่า ค่าสูงเป็นครั้งคราวในบางพื้นที่ซึ่งอาจเกิดเนื่องมาจากทิศทางลมที่พัดผ่านพื้นที่กิจกรรมหลายพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน หรือมาจากพื้นที่เดิม นั้น มีกิจกรรมที่แตกต่างไปจากเดิมตามกาลเวลา ทั้งนี้ การปนเปื้อนของสาร VOCs ในบรรยากาศอาจมาจากกิจกรรมได้หลายประเภท เช่น ยานพาหนะ สถานที่กักเก็บน้ำมัน หรือสารอินทรีย์ระเหยง่าย การเผาเศษวัสดุการเกษตร การใช้สารเคมีทางการเกษตร โรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ (เช่น โรงกลั่นน้ำมันและโรงงานผลิตเคมีภัณฑ์) อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็ก (เช่น อู่เคาะพ่นสีรถยนต์ โรงงานผลิตเฟอร์นิเจอร์) หรือกิจการที่มีการใช้สารตัวทำละลายหรือล้างคราบไขมัน เป็นต้น ซึ่งควรมีมาตรการจัดการปัญหาให้ครอบคลุมสอดคล้องในทุกด้าน จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในภาพรวมได้สัมฤทธิ์ผล อย่างไรก็ตาม โรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในพื้นที่มาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียง จะมีความสามารถในการลงทุนเพื่อบำบัดมลพิษให้เป็นไปตามที่กฎหมายหรือเงื่อนไขของ EIA กำหนดหรือดีกว่าอยู่แล้ว ซึ่งการกำกับดูแลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดจะเป็นมาตรการที่ช่วยให้สามารถควบคุมการระบายมลพิษเป็นไปตามมาตรการที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาซึ่งสามารถลดระดับความรุนแรงของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นลงได้ระดับหนึ่ง

๘. ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ส่งเอกสารชี้แจงต่อศาล สรุปได้ว่า โครงการตามเอกสารท้ายคำฟ้องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีตามพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ ได้แก่ โครงการขยายท่าเทียบเรือขนถ่ายสารปิโตรเคมีและคลังเก็บวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ ของบริษัท มาบตาพุดแทงค์ เทอร์มินัล จำกัด เป็นการก่อสร้างท่าเทียบเรือ ขนาดเกินกว่า ๕๐๐ ตันกรอสส์ และโครงการติดตั้ง Loading Arm เพิ่มเติมที่ท่าเทียบเรือของโรงกลั่นน้ำมันสตาร์ เป็นการติดตั้ง Loading Arm ขนาด ๘ นิ้ว จำนวน ๑ ชุด และขนาด ๑๐ นิ้ว จำนวน ๑ ชุด สำหรับจ่ายน้ำมัน JET A - 1 เพิ่มเติม บนท่าเรือขนส่งของบริษัท สตาร์ ปิโตรเลียม รีไฟน์นิ่ง จำกัด โครงการที่กล่าวมาไม่ได้ก่อให้เกิดมลพิษหรือความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมแต่อย่างใด ดังนั้น จึงไม่ใช่โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงตามคำฟ้อง

๙. ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ ส่งเอกสารเรื่อง สรุปการดำเนินงานของกระทรวงสาธารณสุขในพื้นที่จังหวัดระยอง ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งมาด้วยตามหนังสือกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ที่ สธ ๐๙๐๗.๐๔/๖๙๒๗ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๒ ถึงผู้ว่าการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โดยชี้แจงต่อศาล สรุปได้ว่า จากข้อมูลอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคที่อาจจะสัมพันธ์กับมลพิษจังหวัดระยองนั้น ไม่สามารถจำแนกได้อย่างชัดเจนว่ามีสาเหตุมาจากปัญหามลพิษ เนื่องจากแม้พบว่า อัตราป่วยของจังหวัดระยองมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี เช่น โรกระบบทางเดินหายใจ ความผิดปกติปริกำเนิด แต่แนวโน้มการเจ็บป่วยของประเทศก็เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน ประกอบกับระบบบริการสาธารณสุขที่มีการพัฒนามากขึ้น ได้มีการเพิ่มทั้งบุคลากรและสิ่งอำนวยความสะดวกในการวินิจฉัยและการรักษา จึงทำให้การเจ็บป่วยบางโรคของจังหวัดระยองและโรงพยาบาลมาตาพุดมีอัตราสูงขึ้นอย่างชัดเจน เช่น ข้อมูลผู้ป่วยด้วยโรคผิวหนังไม่พบผู้ป่วยในปี ๒๕๔๗ – ปี ๒๕๔๘ และเพิ่มสูงมากขึ้นในปี ๒๕๔๙ เป็นต้นมา นอกจากนี้ โรคต่าง ๆ เกิดจากหลายสาเหตุ จึงไม่อาจสรุปได้อย่างชัดเจนว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างมลพิษกับอัตราการเกิดโรคสำคัญเหล่านี้ และควรมีการศึกษาเชิงลึก ถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเกิดโรคกับสาเหตุของโรคที่มีความเฉพาะมากขึ้น

๑๐. ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ ส่งเอกสารชี้แจงต่อศาล สรุปได้ว่า การดำเนินการตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ปัจจุบันยังไม่มี ความชัดเจนและวิธีปฏิบัติตามกฎหมายว่า โครงการลักษณะใดจะเป็นโครงการที่จะส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง อันจะเป็นเหตุให้ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย ตลอดจนการให้องค์การอิสระให้ความเห็นประกอบก่อนเริ่มดำเนินโครงการ ดังนั้น ในขณะที่ยังไม่มี ความชัดเจนและวิธีปฏิบัติตามกฎหมายที่กล่าวมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ จึงได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ อก ๕๑๐๒.๑.๒/๑๘๑๐ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ หรือไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งให้ความเห็นว่า ในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ว่า โครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง หมายถึง โครงการหรือกิจกรรมที่มีลักษณะอย่างไร รวมทั้งการดำเนินการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชนในชุมชนการจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และผู้มีส่วนได้เสียสำหรับโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าว และการให้ความเห็นชอบของ

องค์การอิสระจะต้องดำเนินการอย่างไร จึงเป็นหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีที่จะต้องดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายกำหนดรายละเอียดเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้เหมาะสมให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี ตามมาตรา ๖๗ ประกอบมาตรา ๓๐๓ (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปในแนวทางและมาตรฐานเดียวกัน และยังให้ความเห็นว่า โดยหลักทั่วไปของการตรากฎหมายย่อมไม่มีวัตถุประสงค์ให้การบริหารราชการแผ่นดินหรือการประกอบอาชีพของประชาชนต้องสะดุดหยุดลงในระหว่างที่ยังไม่มีกฎหมายกำหนดรายละเอียดในการดำเนินการ และโดยที่การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง จำเป็นจะต้องมีกฎหมายกำหนดรายละเอียดในการส่งเสริมและคุ้มครองการใช้สิทธิและเสรีภาพของชุมชนเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องถือปฏิบัติ ดังนั้น ในระหว่างที่คณะรัฐมนตรียังไม่ปรับปรุงหรือจัดทำกฎหมายกำหนดรายละเอียดในการดำเนินการดังกล่าว หน่วยงานอนุญาตจึงอาจพิจารณาออกใบอนุญาตให้แก่โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือชุมชนได้ โดยปฏิบัติตามแนวทางที่กฎหมายซึ่งบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันกำหนดไว้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๘ จึงได้ถือปฏิบัติตามความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ในคดีนี้หากศาลปกครองมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวก่อนมีคำพิพากษา จะส่งผลกระทบต่อวงกว้างตามหนังสือของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ที่ ๒๑/๔๗/๔๖/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ที่ได้ทำถึงนายกรัฐมนตรี

๑๑. บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ส่งเอกสารชี้แจงต่อศาล สรุปได้ว่าเป็นเจ้าของโครงการ จำนวน ๓ โครงการ ตามเอกสารท้ายคำฟ้อง คือ (๑) โครงการโรงแยกก๊าซธรรมชาติหน่วยที่ ๖ ซึ่งได้รับความเห็นชอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้านโครงการปิโตรเลียมปิโตรเคมีและเคมี เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๐ (๒) โครงการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโรงแยกก๊าซธรรมชาติหน่วยที่ ๖ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำทิ้งเพื่อหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ โครงการนี้ไม่มีการเพิ่มกำลังการผลิตของโครงการแต่อย่างใด อีกทั้งการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงจะไม่ก่อให้เกิดมลพิษใดๆ ต่อสิ่งแวดล้อม และ (๓) โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติไปยังบริษัท พีทีที ยูทิลิตี้ จำกัด บริษัท อะโรเมติกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) และบริษัทมาบตาพุด

โอเลฟินส์ จำกัด เป็นการวางท่อก๊าซธรรมชาติย่อยภายในนิคมอุตสาหกรรมเพื่อบริการขนส่งก๊าซทางท่อเท่านั้น ไม่มีการดำเนินกระบวนการผลิตใดๆ เกิดขึ้น จึงไม่มีการปล่อยสารใดๆ สู่ภายนอก ดังนั้น โครงการทั้งสามของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ที่กล่าวมา จึงไม่ใช่โครงการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ นอกจากนี้ การก่อสร้างโครงการทั้ง ๓ โครงการ ดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานภาครัฐและเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หากศาลมีคำสั่งชะลอหรือระงับการดำเนินการของโครงการทั้ง ๓ โครงการ ที่กล่าวมาจะเกิดผลกระทบต่อด้านการบริการสาธารณะ จะทำให้ประชาชนขาดแคลนเชื้อเพลิงที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวัน ภาคการผลิตและภาคธุรกิจต่อเนื่อง จะเกิดความเสียหายแก่ธุรกิจปิโตรเคมีต่างๆ คือ ภาคการผลิตปิโตรเคมีจะขาดแคลนวัตถุดิบที่จำเป็นในการดำเนินการผลิต ทำให้ไม่มีผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายสร้างรายได้หมุนเวียนในกิจการ ส่งผลให้ธุรกิจปิโตรเคมีต้องชะลอหรือระงับการดำเนินกิจการลง และจะเกิดความเสียหายก่อให้เกิดการผิดสัญญาและข้อตกลงต่างๆ ตามมา และสูญเสียความสามารถในการจ้างงาน และเนื่องจากโครงการแยกก๊าซธรรมชาติและธุรกิจปิโตรเคมีเป็นโครงการลงทุนขนาดใหญ่ การชะลอหรือหยุดกิจการย่อมส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนทั้งไทยและต่างชาติ ส่งผลเสียหายต่อภาคธุรกิจพลังงานของประเทศ รวมทั้งความเสียหายในการจ้างงาน ด้านเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากอุตสาหกรรมปิโตรเคมีเป็นจักรกลสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต หากไม่สามารถดำเนินการตามแผนจะส่งผลกระทบต่อรายได้ของประเทศถึงปีละกว่า ๔๘๔,๑๐๐ ล้านบาท สูญเสียการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าผลิตภัณฑ์ ปีละ ๒๑๘,๐๐๐ ล้านบาท สูญเสียการจ้างงานเนื่องจากการลงทุนในครั้งนี้สามารถจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องได้กว่า ๑๐๐,๐๐๐ คน สูญเสียความสามารถในการแข่งขัน เนื่องจากการขยายอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในครั้งนี้เป็นการลงทุนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันจากการประหยัดจากกำลังผลิตที่ใหญ่ขึ้น (Economy of Scale) และเทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมทั้งโครงการผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มสูงมากขึ้น (Specialty Products or HI-end Products) จะช่วยยกระดับการผลิตในประเทศไปสู่ขั้นสูงขึ้นไป ส่วนด้านการลงทุนจากต่างประเทศ มีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในการลงทุนในภาพรวมของประเทศ ทำให้เกิดการย้ายฐานการผลิตไปต่างประเทศได้ รวมทั้งมีผลกระทบต่อตลาดทุนและ

ความเชื่อมั่นของนักลงทุน ทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้ลงทุนประมาณ ๑.๒ ล้านคน และยังมีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นและความน่าสนใจในการลงทุนของตลาดหุ้นไทย ในคดีนี้หากศาลปกครองมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวก่อนมีคำพิพากษา จะส่งผลกระทบในหลายๆ ด้านเป็นวงกว้าง ตามหนังสือของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ที่ ๒๑/๔๗๔๖/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ที่ได้ทำถึงนายกรัฐมนตรี

๑๒. บริษัท ปตท. อะโรเมติกส์และการกลั่น จำกัด (มหาชน) กับผู้ร้องรวม ๑๐ ราย ส่งเอกสารชี้แจงต่อศาล สรุปได้ว่า กลุ่มบริษัทผู้ร้องรวม ๑๐ ราย เป็นเจ้าของโครงการ จำนวน ๒๒ โครงการ ซึ่งมีรายชื่ออยู่ใน ๗๖ โครงการ ตามเอกสารท้ายคำฟ้อง มีภารกิจในการสร้างความมั่นคงด้านพลังงานให้กับประเทศ ดำเนินการจัดหาพลังงานให้เพียงพอต่อความต้องการของประเทศ เพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิง รวมถึงการใช้ประโยชน์จากก๊าซธรรมชาติและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทรัพยากรธรรมชาติ การต่อยอดธุรกิจจนครบวงจร โดยจัดหาวัตถุดิบตั้งต้นสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ โครงการของกลุ่มบริษัทผู้ร้อง ๒๒ โครงการ แยกได้ดังนี้ (๑) โครงการที่ไม่ได้ทำให้มลพิษในพื้นที่เพิ่มสูงขึ้น จำนวน ๑๔ โครงการ (๒) โครงการที่ไม่มีการระบายมลพิษ ได้แก่ ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์หรือก๊าซออกไซด์ของไนโตรเจน จำนวน ๔ โครงการ และ (๓) โครงการการลงทุนภายใต้เงื่อนไข "การปรับลดและสำรองสัดส่วนค่าการระบายมลพิษ" จำนวน ๔ โครงการ ซึ่งโครงการที่ได้รับความเห็นชอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมก่อนวันที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับ จำนวน ๒ โครงการ หากศาลมีคำสั่งระงับโครงการของกลุ่มบริษัทผู้ร้องจะก่อให้เกิดผลกระทบและความเสียหายต่อกลุ่มบริษัทผู้ร้องและคู่สัญญาที่เกี่ยวข้อง คือ ผลกระทบโดยตรงต่อโครงการลงทุนของกลุ่มบริษัทผู้ร้องและผู้ผลิตต่อเนื่องที่อยู่ในห่วงโซ่การผลิตผลิตภัณฑ์ บริษัทกลุ่มผู้ร้อง จะไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาต่างๆ มีผลกระทบต่อสินเชื่อกับสถาบันการเงิน เนื่องจากโครงการของกลุ่มบริษัทผู้ร้อง จำนวน ๒๒ โครงการ มีมูลค่าการลงทุนรวมประมาณ ๙๑,๒๙๕ ล้านบาท จะมีผลกระทบต่อการสูญเสยเงินลงทุนจำนวนดังกล่าว รวมถึงสูญเสยรายได้ ประมาณ ๗๐,๙๐๓ ล้านบาทต่อปี และอาจต้องลดจำนวนการจ้างงานลงประมาณ ๑๕,๐๘๘ คน ด้านสิ่งแวดล้อมจะทำให้การลดมลพิษทางอากาศไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

และผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจที่ปรากฏตามหนังสือของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
ที่ ๒๑/๔๗๔๖/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ที่ได้ทำถึงนายกรัฐมนตรี

๑๓. บริษัท เอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด กับผู้ร้องรวม ๑๒ ราย ส่งเอกสารชี้แจง
ต่อศาล สรุปได้ว่า ผู้ร้องทั้ง ๑๒ ราย เป็นบริษัทในเครือของบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด
(มหาชน) หรือกลุ่มบริษัท เอสซีจี (เครือซีเมนต์ไทย) เป็นเจ้าของโครงการ ๒๐ โครงการ ที่มีชื่อ
โครงการอยู่ใน ๗๖ โครงการ ตามเอกสารท้ายคำฟ้อง ในปัจจุบันกลุ่มบริษัท เอสซีจี ประกอบ
ธุรกิจหลัก ๕ ธุรกิจ ได้แก่ ธุรกิจเคมีภัณฑ์ ธุรกิจซีเมนต์ ธุรกิจกระดาษ ธุรกิจผลิตภัณฑ์
ก่อสร้าง และธุรกิจการค้าภายในและต่างประเทศ โดยในส่วนของธุรกิจเคมีภัณฑ์เป็นผู้ผลิต
เม็ดพลาสติกโพลีโอเลฟินส์แบบครบวงจร (Integrated Producer) ประกอบด้วยการผลิต
ทั้งอุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นต้น(โอเลฟินส์) และอุตสาหกรรมเคมีขั้นปลาย (โพลีโอเลฟินส์)
กลุ่มบริษัทของผู้ร้องหลายบริษัทเป็นบริษัทที่เกิดจากการร่วมทุนกับบริษัทชั้นนำด้าน
อุตสาหกรรมปิโตรเคมีของต่างประเทศ โครงการของกลุ่มบริษัท เอสซีจี ทั้ง ๒๐ โครงการ
ไม่ได้ก่อมลพิษให้เพิ่มสูงขึ้น เพราะมีการวางแผนโครงการลงทุนด้านสิ่งแวดล้อม
อย่างต่อเนื่องและชัดเจน มีการดำเนินการลงทุนภายใต้เงื่อนไขการปรับลดและสำรองสัดส่วน
ค่าการระบายมลพิษ และ กรอบการระบายมลพิษต่อพื้นที่ที่นิคมอุตสาหกรรมกำหนด
นอกจากนี้ โครงการของกลุ่มบริษัท เอสซีจี หลายโครงการ ไม่ใช่โครงการที่ได้รับความ
เห็นชอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมภายหลังรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับ หากศาลมีคำสั่งระงับโครงการ
ลงทุน ๗๖ โครงการ ย่อมเป็นการซ้ำซ้อนและก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำเนินการ
ตามมาตรการที่หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการและชุมชนกำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน
และก่อให้เกิดผลกระทบและความเสียหายต่อกลุ่มบริษัท เอสซีจี และผู้ที่เกี่ยวข้องอย่าง
รุนแรง ได้แก่ ผลกระทบต่อเงินลงทุน ๑๐๖,๕๐๐ ล้านบาท และประมาณการรายได้จำนวน
มากกว่า ๑๑๘,๘๐๐ ล้านบาท ผลกระทบต่อการจ้างงานกว่า ๑๗,๑๐๐ คน ผลกระทบต่อ
สถานะทางการเงินของกลุ่มบริษัทเอสซีจี ความเชื่อมั่นของนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ
เป็นเหตุให้เกิดการผิดสัญญาภายใต้สัญญาต่าง ๆ ซึ่งทำให้กลุ่มบริษัท เอสซีจี ต้องมีภาระ
หนี้สินประมาณ ๖๐,๐๐๐ ล้านบาท รวมถึงชำระดอกเบี้ยผิดนัดจำนวนประมาณ ๓,๐๐๐ ล้านบาท

และผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจที่ปรากฏตามหนังสือของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ที่ ๒๑/๔๗๔๖/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ที่ได้ทำถึงนายกรัฐมนตรี

๑๔. บริษัท อีสเทิร์นอินดัสเตรียลเอสเตส จำกัด และบริษัท เหมราช อีสเทิร์นซีบอร์ดอินดัสเตรียลเอสเตส จำกัด ส่งเอกสารชี้แจงต่อศาล สรุปได้ว่า ผู้ร้องทั้งสองเป็นเจ้าของโครงการจำนวน ๒ โครงการ ตามเอกสารท้ายคำฟ้อง คือ โครงการนิคมอุตสาหกรรมเหมราชตะวันออก(มาบตาพุด) เป็นการขยายพื้นที่เพิ่มเติม ๔๗๘.๒๑ ไร่ และโครงการนิคมอุตสาหกรรมเหมราชอีสเทิร์นซีบอร์ด เป็นการขยายพื้นที่เพิ่มเติม ๓,๖๔๖.๓ ไร่ ทั้งสองโครงการเป็นโครงการส่วนขยายจากโครงการเดิมโดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการเพื่อรองรับการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรม และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยพื้นที่ส่วนขยายเกือบทั้งหมดตั้งอยู่ในจังหวัดชลบุรี และอยู่ในเขตพื้นที่ที่ประกาศเป็นที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า(พื้นที่สีม่วง) ซึ่งกำหนดให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรมตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ นอกจากนั้น การพัฒนาที่ดินในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมดังกล่าว เป็นการดำเนินการพัฒนาเฉพาะระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการ อาทิ ระบบประปา ระบบบำบัดน้ำเสียรวม เป็นต้น การดำเนินโครงการของผู้ร้องจึงมิได้ทำให้เกิดมลพิษในพื้นที่ชุมชนให้สูงขึ้นตามที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างแต่อย่างใด

๑๕. บริษัท กรุงเทพ ซินธิติก จำกัด กับพวกรวม ๗ ราย ส่งเอกสารชี้แจงต่อศาล สรุปได้ว่า เป็นบริษัทซึ่งประกอบธุรกิจปิโตรเคมี เป็นเจ้าของโครงการ ๑๐ โครงการ จากจำนวนโครงการ ๗๖ โครงการ ตามเอกสารท้ายคำฟ้อง ซึ่งโครงการตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรม ๔ แห่ง ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด นิคมอุตสาหกรรมผาแดง นิคมอุตสาหกรรมเหมราชตะวันออก (มาบตาพุด) อำเภอมะนัง จังหวัดระยอง และนิคมอุตสาหกรรมเอเชีย อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง โครงการจำนวน ๙ โครงการของผู้ร้องเป็นโครงการที่ไม่มีการระบายก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์หรือก๊าซออกไซด์ของไนโตรเจน จึงไม่ก่อให้เกิดมลพิษที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพอากาศในพื้นที่ สำหรับอีกหนึ่งโครงการคือ โรงงานผลิตอีพอกซีเรซิน (ส่วนขยาย) ซึ่งมีการระบายก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์หรือก๊าซออกไซด์ของไนโตรเจน ก็เป็นการขยายการลงทุนภายใต้เงื่อนไข "การปรับลดและสำรองสัดส่วนค่าการระบายมลพิษ" ของภาครัฐซึ่งกำหนดให้ผู้ประกอบการรายใหม่และ

ผู้ประกอบการที่จะขยายการลงทุนจะต้องปรับลดปริมาณการระบายมลพิษของโครงการเดิม ก่อนที่จะมีโครงการใหม่เพื่อการขยายหรือเพิ่มมูลค่าหน่วยการผลิต โดยหากโครงการใหม่ ระบายมลพิษออกมา ๘๐ หน่วย ผู้ประกอบการจะต้องทำแผนดำเนินการลดมลพิษลงให้ได้ ๑๐๐ หน่วย เพื่อให้การระบายมลพิษในภาพรวมลดลง ๒๐ หน่วย ซึ่งมาตรการนี้จะส่งผลให้ คุณภาพอากาศโดยรวมในพื้นที่มาบตาพุดดีขึ้น

๑๖. บริษัท เหล็กสยามยามาโตะ จำกัด ส่งเอกสารชี้แจงต่อศาล สรุปได้ว่า เป็นบริษัทร่วมทุนระหว่างบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท ยามาโตะ โคโย จำกัด ประเทศญี่ปุ่น บริษัท มิตซูบิชิเอ็นดีโค จำกัด ประเทศญี่ปุ่น บริษัท สุมิโตโม คอร์ปอเรชั่น จำกัด ประเทศญี่ปุ่น บริษัท มิตซูบิชิเอ็นดีคัมปานี (ไทยแลนด์) จำกัด ดำเนินกิจการประเภท ผลิตเหล็กโครงสร้างรูปพรรณรีดร้อน ซึ่งเป็นวัสดุพื้นฐานในการก่อสร้างต่าง ๆ ในประเทศ มากกว่า ๑๕ ปี โครงการของผู้ร้องตามเอกสารท้ายฟ้อง เป็นการตั้งโรงงานแห่งใหม่แห่งที่สอง ซึ่งจะมีกำลังผลิตปีละ ๕๐๐,๐๐๐ ตัน โดยได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการ ส่งเสริมการลงทุน เป็นโครงการที่ได้รับความเห็นชอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อมก่อนวันที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับ

สำหรับหนังสือของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ที่ ๒๑/๔๗๔๖/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ถึงนายกรัฐมนตรี มีสาระสำคัญโดยสรุปว่า สภาอุตสาหกรรม แห่งประเทศไทยเห็นว่า การหยุดโครงการหรือการชะลอโครงการชั่วคราวจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงและมีผลกระทบเป็นวงกว้าง และส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการ อุตสาหกรรม รวมทั้งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ระบบ สถาบันการเงิน และความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างประเทศ จึงขอให้ช่วยเร่งรัดให้มีการ กำหนดกฎเกณฑ์หรือมาตรการต่าง ๆ ตามที่กำหนดในมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยเร็ว เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถปฏิบัติตาม มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้อย่างครบถ้วน และในระหว่างการ จัด กฎเกณฑ์หรือมาตรการต่าง ๆ ตามที่กำหนดในมาตรา ๖๗ วรรคสอง ดังกล่าว ขอให้ มี มาตรการชั่วคราวเพื่อให้โครงการต่าง ๆ สามารถเดินหน้าต่อไปได้ โดยผู้ประกอบการยินดี ให้มีการทบทวนโครงการอีกครั้ง เมื่อมีการกำหนดกฎเกณฑ์หรือมาตรการดังกล่าวเสร็จ เรียบร้อยแล้ว และหากโครงการที่เดินหน้าไปแล้วนั้นยังไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์หรือ

มาตรการที่กำหนดขึ้น ผู้ประกอบการยินดีจะแก้ไขปรับปรุงโครงการให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์หรือมาตรการดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันนี้ ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามกรอบตามกฎหมายและข้อกำหนดต่าง ๆ ของภาครัฐที่มีอยู่ รวมทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมตามกลไกของกระบวนการ EIA ซึ่งผนวกการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน และมีกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ด้วย เว้นแต่ในส่วนของการให้องค์การอิสระที่มีองค์ประกอบตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้ความเห็นประกอบ เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายและการจัดตั้งองค์การอิสระแต่อย่างใด การฟ้องคดีเพื่อขอให้ยกเลิกหรือชะลอการลงทุนโครงการที่ได้รับการอนุมัติแล้ว ในช่วง ปี ๒๕๕๐ – ปี ๒๕๕๑ จะเกิดผลกระทบ ดังนี้ (๑) ด้านเศรษฐกิจ เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ สูญเสียการลงทุนกว่า ๔๐๐,๐๐๐ ล้านบาท และภาคเอกชนจะสูญเสียรายได้ ๓๐๐,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี ลดการจ้างงานในอุตสาหกรรม และส่วนที่เกี่ยวข้องเหนือกว่า ๑๐๐,๐๐๐ คน และเกิดผลกระทบต่ออุตสาหกรรม ปลายน้ำต่าง ๆ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูง นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นนักลงทุนต่อการลงทุนในประเทศไทย (๒) ด้านสิ่งแวดล้อม การลดมลพิษทางอากาศไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ผู้ประกอบการขาดแรงจูงใจที่จะลงทุนจำนวนมากในการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีเพื่อลดมลพิษ โดยการลดมลพิษจะดำเนินการในเชิงบริหารจัดการหรือลงทุนเล็กน้อย ซึ่งไม่ส่งผลการลดมลพิษอย่างมีนัยสำคัญ รวมทั้งโครงการปรับปรุงคุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิงของโรงกลั่นน้ำมันเพื่อให้ได้มาตรฐานยูโร ๔ จะไม่สามารถดำเนินโครงการเสร็จได้ทันในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๕ ตามที่คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติกำหนด ซึ่งจะทำให้ประชาชนไม่ได้รับประโยชน์จากเชื้อเพลิงที่สะอาดที่ได้มาตรฐานสูงขึ้น (๓) ด้านสังคม สูญโอกาสในการได้รับการดูแลพัฒนาคุณภาพชีวิต การศึกษา การสร้างรายได้ให้กับชุมชน ภาษีที่คืนสู่ท้องถิ่นและประเทศ เพื่อนำไปพัฒนาพื้นที่และประเทศ (๔) ด้านตลาดการเงิน ผู้ลงทุนโครงการจะไม่อาจชำระหนี้ได้ตามสัญญาเงินกู้และสัญญาเกี่ยวเนื่องอื่น ๆ ท้ายที่สุดอาจส่งผลให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) สูงมาก ผู้ประกอบการอาจล้มละลายและเป็นปัญหาใหญ่ของสถาบันการเงินได้ และ (๕) ด้านการลงทุนจากต่างประเทศ ความไม่ชัดเจนของกรอบเวลาและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในการลงทุนในภาพรวมของประเทศ

ทำให้เกิดการย้ายฐานการผลิตไปต่างประเทศ นอกจากนี้ บริษัทต่างประเทศที่เป็นคู่สัญญา ก่อสร้างหรือซื้อขายสินค้ากับโครงการที่ระงับไปอาจฟ้องเรียกค่าเสียหายต่อโครงการได้

ศาลพิจารณาคำฟ้องและคำขอให้กำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์เป็นการชั่วคราวก่อนการพิพากษาคดี รวมทั้งคำชี้แจงของคู่กรณีทั้งสองฝ่าย และคำแถลงการณ์ด้วยวาจาของตุลาการผู้แถลงคดีด้วยแล้ว มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาว่า สมควรมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษาหรือไม่

ในการกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่คู่กรณีที่ เกี่ยวข้องเป็นการชั่วคราวก่อนการพิพากษาคดี มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติว่า ในกรณีที่ ศาลปกครองเห็นสมควรกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่คู่กรณีที่ เกี่ยวข้องเป็นการชั่วคราวก่อนการพิพากษาคดี ไม่ว่าจะมีความร้องขอจากบุคคลดังกล่าวหรือไม่ ให้ศาลปกครองมีอำนาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวและออกคำสั่งไปยังหน่วยงาน ทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กำหนดโดยระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด และวรรคสอง บัญญัติว่า การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงความรับผิดชอบของหน่วยงาน ทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ และปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นแก่การบริหารงานของรัฐ ประกอบด้วย ซึ่งการกำหนดวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษิตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๗๗ กำหนดว่า ให้นำความในลักษณะ ๑ ของภาค ๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้บังคับ โดยอนุโลมเท่าที่สภาพของเรื่องจะเปิดช่องให้กระทำได้ โดยไม่ขัดต่อระเบียบของที่ประชุมใหญ่ ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ และ หลักกฎหมายทั่วไปว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง สำหรับการพิจารณาเรื่องความเดือดร้อน เสียหายของผู้ขอกรณีที่ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งห้ามชั่วคราวไม่ให้มีการกระทำซ้ำหรือกระทำ ต่อไปซึ่งการกระทำที่ถูกต้องคดี ซึ่งการจะบรรเทาความเดือดร้อนเสียหายที่ผู้ขอจะได้รับ ต่อไปเนื่องจากการกระทำดังกล่าวได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๔ และมาตรา ๒๕๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่า ในการพิจารณาสั่งตามคำขอต้องให้เป็น

ที่พอใจแก่ศาลว่า คำฟ้องมีมูลและมีเหตุเพียงพอที่จะนำวิธีการคุ้มครองตามที่ขอมาใช้ได้ และผู้ขอจะได้รับความเดือดร้อนเสียหายต่อไปเนื่องจากการกระทำนั้น หรือมีเหตุจำเป็นอื่นใด ตามที่ศาลจะพิเคราะห์เห็นเป็นการยุติธรรมและสมควร

กรณีความเดือดร้อนเสียหายของผู้ขอที่ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งห้ามชั่วคราว ในคดีนี้ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงที่ ๔๓ และประชาชนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในชุมชน มาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียงซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเล ตะวันออกได้รับความเดือดร้อนจากการดำเนินชีวิตอยู่อย่างปกติสุขจากการประกอบกิจการ ของโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตให้ตั้งในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดของภาครัฐ ต่อมาได้ส่งเสริมให้ภาคเอกชนจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมปิโตรเคมีขึ้นอีกสองแห่งในบริเวณใกล้เคียง กับนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ประกอบด้วยโรงงานอุตสาหกรรมที่ก่อมลพิษสูง เช่น โรงกลั่นน้ำมัน โรงแยกก๊าซธรรมชาติ โรงผลิตเหล็กกล้า โรงงานผลิตพลาสติก โรงงานเคมี และปุ๋ย โรงไฟฟ้าถ่านหิน ศูนย์กำจัดของเสียอันตราย และอื่นๆ นับตั้งแต่เริ่มดำเนินโครงการ พัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน มีการประกอบ กิจการโรงงานอุตสาหกรรมหนักมากกว่า ๑๐๐ โรงงาน ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสุขภาพอนามัยของประชาชน จากมลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ และมลพิษทาง ของเสียอันตราย นอกจากนี้ ปรากฏข้อเท็จจริงตามเอกสารในสำนวนคดีของศาลปกครองระยอง คดีหมายเลขดำที่ ๑๙๒/๒๕๕๐ คดีหมายเลขแดงที่ ๓๒/๒๕๕๒ ว่า คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม แห่งชาติได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๘ มอบหมายให้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปพิจารณาความเป็นไปได้ในการประกาศ เขตควบคุมมลพิษในพื้นที่ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เนื่องจากมีแนวโน้ม ที่จะก่อให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนที่อยู่อาศัยในบริเวณ โดยรอบ และให้นำเสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณาต่อไป และได้มีมติในการ ประชุมครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๘ (นัดพิเศษ) เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๘ ให้ศึกษาความเป็นไปได้ ของการประกาศเขตควบคุมมลพิษในพื้นที่ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ภายใน ๖๐ วัน โดยให้เชิญสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ประธานกลุ่มปิโตรเคมี บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุม และปรากฏตามรายงานการประชุม เรื่อง การกำหนดเขตควบคุม

มลพิษพื้นที่ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 ณ ห้องประชุมสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ว่า หากจำเป็นต้อง
 ประกาศเขตควบคุมมลพิษควรจัดทำประชาสัมพันธ์เชิงบวก เพื่อให้ผู้ประกอบการที่จะมา
 ลงทุนในพื้นที่ได้ทราบถึงผลดีที่จะเกิดขึ้นจากการประกาศเขตควบคุมมลพิษ ในแง่ของการ
 บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาอุตสาหกรรม
 ในพื้นที่ควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อมและสุขอนามัยของประชาชน ซึ่งในอนาคตอาจมี
 การนำปัญหาสิ่งแวดล้อมมาเป็นข้อกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศได้ และนำเสนอข้อมูล
 เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาการดำเนินงานกำหนดพื้นที่ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง
 จังหวัดระยอง เป็นเขตควบคุมมลพิษว่า สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมและผลกระทบต่อ
 สุขอนามัยในพื้นที่ เมื่อพิจารณาตามค่าดัชนีคุณภาพน้ำที่ประเมินไว้ในปี ๒๕๔๗ – ปี ๒๕๔๘
 แนวโน้มของคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งในบริเวณนี้มีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง ปัญหามลพิษทาง
 อากาศในพื้นที่ตำบลมาบตาพุด ส่วนใหญ่มีสาเหตุสำคัญเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งมี
 กระบวนการผลิตโดยใช้เชื้อเพลิงเผาไหม้และปัญหากลิ่นที่เกิดจากผลิตภัณฑ์หรือสารเคมีที่ใช้
 ภายในโรงงาน ปัญหามูลฝอยและของเสียอันตราย พื้นที่ฝังกลบมูลฝอยไม่เพียงพอกับ
 ปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ทำให้เกิดการลักลอบทิ้งมูลฝอยในสถานที่สาธารณะต่าง ๆ
 โครงการต่าง ๆ ที่อยู่ในนิคมอุตสาหกรรมไม่ได้ส่งของเสียอันตรายให้ GENCO กำจัดทั้งหมด
 เนื่องจากปัจจุบันมีโรงงานกำจัดของเสียหลายแห่ง หากไม่มีการควบคุมอาจมีปัญหาดักค้ำ
 หรือปนเปื้อนในพื้นที่ออกสู่สิ่งแวดล้อมได้ หรืออาจมีการลักลอบนำขยะไปทิ้งตามบ่อดินต่าง ๆ
 ต่อมาผู้อยู่อาศัยในชุมชนมาบตาพุดและใกล้เคียงได้ยื่นฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในคดีนี้
 ต่อศาลปกครองระยองเป็นคดีปกครองหมายเลขดำที่ ๑๙๒/๒๕๕๐ ขอให้ดำเนินการประกาศเขต
 ควบคุมมลพิษ ศาลปกครองระยองมีคำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ ๓๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่
 ๓ มีนาคม ๒๕๕๒ ให้ดำเนินการประกาศเขตควบคุมมลพิษ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ออกประกาศ
 คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ.๒๕๕๒) เรื่อง ให้ท้องที่ในตำบลมาบตาพุด
 ตำบลห้วยโป่ง ตำบลเนินพระ และตำบลทับมา อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ทั้งตำบล
 ตำบลมาบตา อำเภอเนินพัฒนา จังหวัดระยอง ทั้งตำบล และตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง
 จังหวัดระยอง ทั้งตำบล รวมทั้งพื้นที่ภายในแนวเขตเป็นเขตควบคุมมลพิษ เมื่อวันที่ ๓๐
 เมษายน ๒๕๕๒ โดยมีวัตถุประสงค์ของการออกประกาศดังกล่าวว่า เพื่อดำเนินการควบคุม ลด

และขจัดมลพิษ ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายต่อไป จากคำชี้แจงของผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ถึงที่ ๔๓ ประกอบรายงานการประชุมของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ รวมทั้งการประกาศเขตควบคุมมลพิษที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นข้อเท็จจริงที่ตรงกันว่า ในเวลาที่ผ่านมาและในปัจจุบัน ปัญหามลพิษจากการประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรมบริเวณชุมชนมาบตาพุดมีอยู่จริง และมีอยู่อย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน และสถานการณ์ของปัญหามลพิษมีแนวโน้มที่รุนแรงมากขึ้น จึงต้องประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษเพื่อดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษ จึงเห็นว่า คำฟ้องมีมูลและมีเหตุเพียงพอที่จะนำวิธีการคุ้มครองชั่วคราวก่อนการพิพากษาคดีตามที่ขอมาใช้ได้ และผู้ขอจะได้รับความเดือดร้อนเสียหายต่อไปหากมีการอนุญาตให้ประกอบกิจการอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น

ในส่วนกรณีความรับผิดชอบของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในคดีนี้ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๔๓ ฟ้องว่า ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดได้ออกใบอนุญาตแก่โครงการจำนวน ๗๖ โครงการ ตามเอกสารทำคำฟ้องไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากเป็นการออกคำสั่งอนุญาตโดยไม่ถูกต้องตามขั้นตอน วิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้น โดยเฉพาะไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ พิเคราะห์แล้วเห็นว่า บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับการบริหารราชการแผ่นดิน บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ และในการคุ้มครองส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อม ที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม วรรคสอง ที่บัญญัติว่า การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษา และประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว

และวรรคสาม ที่บัญญัติว่า สิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ ตามบทบัญญัตินี้ ย่อมได้รับความคุ้มครอง นั้น เป็นบทบัญญัติที่ได้รับการกำหนดไว้ใน หมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และเป็นสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยที่สำคัญประการหนึ่งที่บัญญัติ รับรองไว้ตั้งแต่ประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นต้นมา เพื่อรับรองและคุ้มครองให้ชนชาวไทยสามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่อง ในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ซึ่งตามหลักสภาพบังคับของ รัฐธรรมนูญทำให้บทบัญญัติที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว มีผลใช้บังคับทันที โดยไม่ต้องรอให้มีการบัญญัติกฎหมายอนุวัติการให้เป็นไปตามบทบัญญัติ ดังกล่าวเสียก่อน และศาลปกครองต้องผูกพันในการใช้บังคับและการตีความกฎหมายตาม บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยที่รัฐธรรมนูญได้รับรองไว้ โดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ว่า สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้ง องค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐโดยตรงในการ ตระกกฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง

จากเอกสารและคำชี้แจงของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดฟังได้ว่า ภายหลังกฎรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับ ได้มีการออกใบอนุญาตให้กับ โครงการหรือกิจกรรมซึ่งผ่านการพิจารณาเห็นชอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อมแล้วจำนวนหนึ่ง โดยไม่ได้ดำเนินการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ในชุมชน จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย และจัดให้องค์การ อิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทน สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากร ธรรมชาติหรือ ด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการ โดยชี้แจงว่า ถือปฏิบัติตามความเห็น ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ว่า ในปัจจุบันยังไม่มีความหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ว่า

โครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง หมายถึง โครงการหรือกิจกรรมที่มีลักษณะอย่างไร รวมทั้ง การดำเนินการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชนในชุมชน การจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียสำหรับโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าว และการให้ความเห็นชอบขององค์การอิสระจะต้องดำเนินการอย่างไร ซึ่งเป็นหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีที่จะต้องดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายกำหนดรายละเอียดเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้เหมาะสมให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี ตามมาตรา ๖๗ ประกอบมาตรา ๓๐๓ (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปในแนวทางและมาตรฐานเดียวกัน และเห็นว่าโดยหลักทั่วไปของการตรากฎหมายย่อมไม่มีวัตถุประสงค์ให้การบริหารราชการแผ่นดินหรือการประกอบอาชีพของประชาชนต้องสะดุดหยุดลงในระหว่างที่ยังไม่มีกฎหมายกำหนดรายละเอียดในการดำเนินการ และโดยที่การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง จำเป็นจะต้องมีกฎหมายกำหนดรายละเอียดในการส่งเสริมและคุ้มครองการใช้สิทธิและเสรีภาพของชุมชนเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องถือปฏิบัติ ดังนั้น ในระหว่างที่คณะรัฐมนตรียังไม่ปรับปรุงหรือจัดทำกฎหมายกำหนดรายละเอียดในการดำเนินการดังกล่าว หน่วยงานอนุญาตจึงอาจพิจารณาออกใบอนุญาตให้แก่โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือชุมชนได้ โดยปฏิบัติตามแนวทางที่กฎหมายซึ่งบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันกำหนดไว้

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า บทบัญญัติตามมาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยที่เป็นเนื้อหาสำคัญไว้ประการหนึ่ง คือ สิทธิในการดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อม ที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน เพื่อเป็นเจตจำนงให้การบริหารราชการแผ่นดินต้องตระหนักถึงสิทธิในสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่ดี และเพื่อให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของการคุ้มครองสิทธิที่เป็นเนื้อหาดังกล่าว ได้บัญญัติรับรองสิทธิที่เป็นกระบวนการเพื่อสนับสนุนการคุ้มครองสิทธิที่กล่าวมาไว้ในมาตราเดียวกัน ได้แก่ สิทธิในการมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครองส่งเสริม

และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และในมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกันนี้ ได้บัญญัติเจตนารมณ์หลักในการคุ้มครองสิทธิการดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่อง ในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของ ประชาชนไว้ คือ ห้ามดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน อย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ แต่ได้กำหนด ข้อยกเว้นไว้ให้สามารถดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่กล่าวมาภายใต้หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ คือ การศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ในชุมชน จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย และการให้ องค์การอิสระ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทน สถาบันอุดมศึกษา ที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากร ธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว อย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์ที่กล่าวมานั้น เป็นเพียงข้อยกเว้น ดังนั้น จึงต้องได้รับการปฏิบัติโดยเคร่งครัด คือ เมื่อจะออกใบอนุญาต ให้แก่โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้าน คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ตามบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสอง ให้ครบถ้วนเสียก่อน นอกจากนี้ ในมาตรา ๖๗ วรรคสาม ได้บัญญัติมาตรการซึ่งเป็นสภาพบังคับเพื่อให้มีการปฏิบัติให้เป็นบทบัญญัติมาตรา ๖๗ คือ การรับรองสิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้

นอกจากนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดยังได้ชี้แจงต่อศาลว่า โครงการหรือกิจกรรมใด ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นเรื่องข้อเท็จจริงที่จะต้องพิจารณาเป็นกรณีๆ ไป ไม่ใช่จะพิจารณาว่าโครงการหรือ กิจกรรมทั้งหมดตามประกาศของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ คือ ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำ รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และ แนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ จะต้องเป็น โครงการหรือกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง เพราะการเกิดผลกระทบ

อย่างรุนแรงอาจเกิดจากการที่ฝ่ายปกครองไม่ได้ควบคุมดูแลให้มีการปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครองในการอนุมัติ หรืออนุญาต หรืออาจเกิดจากการออกกฎของฝ่ายปกครอง จึงเป็นอำนาจของศาลปกครองในการแก้ไขเยียวยาผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงดังกล่าว

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า บทบัญญัติของมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์เพื่อให้มีการกำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงไว้เป็นการล่วงหน้า เพื่อแต่ละโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวจะได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ตามหลักการป้องกันล่วงหน้า ไม่มีเจตนารมณ์ให้มีการออกใบอนุญาตโครงการหรือกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงก่อน แล้วใช้หลักการควบคุมหรือหลักการเยียวยาหากเกิดความเสียหายขึ้นในภายหลัง เนื่องจากหลักการควบคุมหรือหลักการเยียวยาไม่ใช่หลักประกันที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการคุ้มครองสิทธิการดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพหรือคุณภาพชีวิตของประชาชน เพราะต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขในภายหลังหลายประการ ดังนั้นจึงกำหนดหลักการป้องกันล่วงหน้า ทั้งที่เป็นกระบวนการไว้ในบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคหนึ่งและวรรคสอง คือ การมีส่วนร่วม การประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและจากองค์กรต่าง ๆ เป็นต้น และกำหนดหลักการซึ่งเป็นสภาพบังคับไว้ในบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสาม คือ การฟ้องคดีเพื่อบังคับให้ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติมาตรานี้ ซึ่งเมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จะเห็นได้ว่า คณะรัฐมนตรีหรือหน่วยงานของรัฐต้องผูกพันในการใช้อำนาจเพื่อกำหนดว่าประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากร ธรรมชาติและสุขภาพ ในทันทีที่บทบัญญัติมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับ เพื่อให้มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ให้ครบถ้วนก่อนที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะพิจารณาออกใบอนุญาตตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

ดังนั้น เมื่อพิเคราะห์คำชี้แจงของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดที่ว่า ภายหลังรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐

มีการออกใบอนุญาตให้แก่โครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารท้ายฟ้อง โดยยังไม่ได้มีการกำหนดว่าโครงการหรือกิจกรรมใดเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ รวมทั้งยังไม่ได้ปฏิบัติให้ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงเห็นว่า เป็นกรณีที่มีปัญหาความน่าจะไม่ชอบด้วยกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

ในส่วนกรณีปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นแก่การบริหารงานของรัฐหากกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์เป็นการชั่วคราวก่อนการพิพากษาคดีนั้น จากข้อเท็จจริงซึ่งสรุปตามคำชี้แจงของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดและการให้ถ้อยคำของผู้รับมอบอำนาจจากเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารท้ายคำฟ้องฟังได้ว่า จะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงและผลกระทบเป็นวงกว้าง และจะส่งผลกระทบรุนแรงต่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรม รวมทั้งส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อ ระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ โดยในด้านเศรษฐกิจ จะเกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ สูญเสียการลงทุนกว่า ๔๐๐,๐๐๐ ล้านบาท และภาคเอกชนจะสูญเสียรายได้ ๓๐๐,๐๐๐ ล้านบาท ต่อปี ลดการจ้างงานในอุตสาหกรรมและส่วนที่เกี่ยวข้องกว่า ๑๐๐,๐๐๐ คน และเกิดผลกระทบต่ออุตสาหกรรมปลายน้ำต่างๆ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูง นอกจากนี้ ยังส่งผลต่อความเชื่อมั่นนักลงทุนต่อการลงทุนในประเทศไทย ด้านสิ่งแวดล้อม การลดมลพิษทางอากาศไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ผู้ประกอบการขาดแรงจูงใจที่จะลงทุนจำนวนมากในการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีเพื่อลดมลพิษ โดยการลดมลพิษจะดำเนินการในเชิงบริหารจัดการหรือลงทุนเล็กน้อย ซึ่งไม่ส่งผลต่อการลดมลพิษอย่างมีนัยสำคัญ รวมทั้งโครงการปรับปรุงคุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิงของโรงกลั่นน้ำมันเพื่อให้ได้มาตรฐานยูโร ๔ จะไม่สามารถดำเนินโครงการเสร็จได้ทันในวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ตามที่คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติกำหนด ซึ่งจะทำให้ประชาชนไม่ได้รับประโยชน์จากเชื้อเพลิงที่สะอาดที่ได้มาตรฐานสูงขึ้น ด้านสังคม สูญโอกาสในการได้รับการดูแลพัฒนาคุณภาพชีวิต การศึกษา การสร้างรายได้ให้กับชุมชน ภาษีที่ดินส่วยท้องถิ่นและประเทศเพื่อนำไปพัฒนาพื้นที่และประเทศ ด้านตลาดการเงิน ผู้ลงทุนโครงการจะไม่อาจชำระหนี้ได้ตามสัญญาเงินกู้และสัญญาเกี่ยวเนื่องอื่น ๆ

ท้ายที่สุดอาจส่งผลให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) สูงมาก ผู้ประกอบการอาจล้มละลายและเป็นปัญหาใหญ่ของสถาบันการเงินได้ ด้านการลงทุนจากต่างประเทศ ความไม่ชัดเจนของกรอบเวลาและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดลอมจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในการลงทุนในภาพรวมของประเทศทำให้เกิดการย้ายฐานการผลิตไปต่างประเทศ นอกจากนี้ บริษัทต่างประเทศที่เป็นคู่สัญญาก่อสร้างหรือซื้อขายสินค้ากับโครงการที่ระงับไปอาจฟ้องเรียกร้องค่าเสียหายต่อโครงการได้

วิเคราะห์แล้วเห็นว่า ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับด้านเศรษฐกิจที่อาจจะเกิดขึ้น และอาจจะเป็นอุปสรรคแก่การบริหารงานของรัฐตามคำชี้แจงของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดและถ้อยคำของผู้รับมอบอำนาจจากเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารท้ายคำฟ้องตามที่กล่าวมานั้น สามารถป้องกันแก้ไขและบรรเทาให้ลดน้อยลงได้ด้วยการบริหารราชการแผ่นดินตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติในภาพรวมเป็นสำคัญตามแนวนโยบายพื้นฐานของรัฐ และการบริหารจัดการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างภาครัฐและเอกชน อย่างไรก็ตาม การบริหารงานของรัฐนั้นยังต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทางสังคมตามหลักนิติธรรม ตามที่บทบัญญัติไว้ในมาตรา ๓ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และหลักการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ตามมาตรา ๓/๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ดังนั้น เมื่อมีกรณีปัญหาความน่าจะไม่ชอบด้วยกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเพื่อคุ้มครองการดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของประชาชน อันเป็นสิทธิและเสรีภาพที่เป็นเนื้อหาสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การกระทำทางการปกครองใดที่หน้าจะมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมาย เพราะเหตุที่ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญในเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่ศาลจะต้องตระหนัก และเมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ปัญหาหมลพิษจากการประกอบกิจการของโรงงานอุตสาหกรรมที่ก่อมลพิษสูงซึ่งรวมกันอยู่ในพื้นที่มาบตาพุดอันเป็นแหล่งอุตสาหกรรมใหญ่ที่สุดของประเทศมีอยู่จริงและส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างต่อเนื่อง และสถานการณ์ของปัญหาหมลพิษมีแนวโน้มที่รุนแรงมากขึ้น จึงมีเหตุ

จำเป็นและเป็นการยุติธรรมและสมควรตามหลักนิติธรรม หลักการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และหลักการบริหารงานของรัฐอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม จึงสมควรกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์เป็นการชั่วคราวก่อนการพิพากษา

ศาลจึงมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์เป็นการชั่วคราวก่อนการพิพากษา ดังนี้

ให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดสั่งระงับโครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารหมายเลข ๗ ทำคำฟ้อง ไว้เป็นการชั่วคราว จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือศาลมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น ยกเว้นโครงการหรือกิจกรรมที่ได้รับใบอนุญาตก่อนวันประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โครงการหรือกิจกรรมที่ไม่ได้กำหนดให้เป็นประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๒ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

นายมานูพันธ์ ชัยรัต

ตุลาการเจ้าของสำนวน

ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองกลาง

นายประพจน์ คล้ายสุบรรณ

ตุลาการศาลปกครองกลาง

นางสาวสมณีย์ ชัยยะศิริสุวรรณ

ตุลาการศาลปกครองกลาง